

AZ INTÉZET ÉLETÉBŐL

Köszöntjük laptársunkat, az újra megjelenő *Irodalomtörténet*-et. Reméljük, hogy ketten és közösen az irodalomtörténetírásunk előtt álló feladatokat könnyebben és jobban oldhatjuk meg.

Szerkesztő

Az Irodalomtudományi Bizottság 1968. évi munkájáról

Az elmúlt év első bizottsági ülésén *Barta János* elnök megemlékezett *Waldapfel József* akadémikusról, a Bizottság elhunyt tagjáról: méltatta tudományos tevékenységét, egyetemi tanári munkásságát, a tudományos közéletben betöltött aktív szerepét. A Bizottság tagjai néma felállással fejezték ki az elhunyt iránti részvétüket és tiszteletüket.

A februári ülésen megvitatásra került az Irodalomtörténeti Intézet 1967. évi kutatási beszámolója, melyet *Illés László* tudományos titkár készített el és *Sóter István* igazgató terjesztett elő. A Bizottság beható vita alapján elfogadta a tudományos tervek teljesítéséről szóló jelentést, elismerve az intézeti alap kutatások értékes eredményeit mind a kollektív vállalkozások, mind (a lelassult ütemben folyó) egyéni munka terén. A Bizottság javasolta 1. az intézet ügy igyekezzék koncentrálni erejét a folyamatban levő nagy kollektív munkákra, hogy teret engedjen a klasszikus magyar irodalomra fokozottabban kiterjesztendő egyéni feldolgozásoknak; 2. a tudományos együttműködés elvét szem előtt tartva törekedjék minél jobban körvonalazni a kollektív munkákat s ezek szervezeti kereteit.

Jó kezdeményezésnek bizonyult az Irodalomtudományi és a Modern Filológiai Bizottság együttes áprilisi ülése. Az irodalomtudomány általános helyzetéről szóló referátumok (*Szabolcsi Miklós* és *Köpeczi Béla*) szerteágazó vitát váltottak ki a jelenlegi bizottsági rendszer, a kutatás és az egyetemi oktatás, az egyéni és kollektív munka közti harmónia és diszharmónia, az egyetemi publikációs nehézségek, szakdolgozatok publikálása, a nemzetközi, főként a szocialista országokkal való tudományos együttműködés, az Irodalomtörténeti Társaság feladatai az intézményekhez nem tartozó irodalomtörténetesek összefogása szempontjából, a káderutánpótlás stb. problémáiról. A termékeny vita résztvevői elvben helyeselték az irodalomtudomány helyzetéről adott képet. Elvi jellegű kiegészítésként fölmerült az az igény, hogy az új törekvésekkel és bátor kezdeményezésekkel együttjáró, a marxizmuson belüli iskolák szerinti differenciálódás, újabb műhelyek kialakulása járuljon hozzá a marxista irodalomtudomány egységének megerősítéséhez, segítse elő az integrálódás folyamatát.

A Bizottság a korábbi évek tapasztalataira támaszkodva májusban megindította az ún. programvitákat, amelyek az egyes kutatási területek föllendítésére, illetve az egyes korszakok alapvető problémáinak megvitatására szolgálnak. Elsőnek a XVIII. századi magyar irodalom és felvilágosodás kutatásának feladatait vitatta meg a Bizottság közös rendezésben az Intézet Klasszikus Magyar Irodalmi osztályával. *Szauder József* elismerést és jó vitát kiváltó programtanulmánya, a hozzászólásokkal együtt az ItK 1969. 2–3. sz. XVIII. századi különszámában megjelenik.

Az 1969. évi könyvkiadás terv előkészítése bizonyos kedvezőtlen tapasztalatokkal járt. A javaslatok összegyűjtésekor kevés volt a választék, jó írói monográfia, korszakmonográfia. Több támogatást igényelne a nagy íróink életművét feldolgozó monográfia-műfaj mind egyetemi, mind intézeti viszonylatban. Az egészséges fejlődés csak megfelelő arányok biztosításával érhető el, a nagy és tartós kollektív vállalkozásokat úgy kellene tervezni, hogy a többnyire egyéni munkával készülő monográfiák elől ne vegyék el a levegőt.

A júliusi bizottsági ülésen folytatódott a szakfolyóiratok megvitatásának az Acta Litterariával korábban elkezdett sorozata. Az Irodalomtörténeti Közlemények öt évfolyamáról (1963–67) rendezett vitáulésen a szerkesztő bizottság munkatársai is jelen voltak. A vita- indító referátumot *Mezei József* tartotta. Ez a megbeszélés nemcsak az elmúlt időszak szerkesztői tevékenysége pozitív eredményeinek és hiányosságainak számbavételére szolgált, elősegítette az ItK új arculatának kialakítását is, ami az Irodalomtörténet újra megindulása következtében szükségessé vált.

Az Irodalomtörténeti Intézet 1966–68. évi tervbeszámolójának és az 1969–71. évi kutatási tervjavaslatának megvitatására decemberben került sor. A tudományos titkár által mélyrehatóan kidolgozott és az Intézet Igazgató-tanácsa által elfogadott beszámoló jelentésről

Király István és *Barta János* adott értékelést, majd a hozzászólások hangzottak el. A részletekbe menő hasznos vita után a Bizottság javasolta az Intézet igazgatóságának az elfogadásra ajánlott beszámoló némi átdolgozását, illetve a kívánalmak szerinti kiegészítést. Többen fölvetették, hogy a következő hároméves kutatási terv méreteiben több mint fesztett. A Bizottság javasolta, hogy az Intézet vezetősége az elhangzott szempontok figyelembe vételével dolgozza át a tervet. Az Intézet részéről elhangzott az a helyes javaslat, hogy mind a beszámoló jelentést, mind pedig az 1969–71. évi kutatási tervet eljuttatja az egyetemi tanszékeknek és az együttműködésben érdekelt műhelyeknek és intézményeknek.

Az utóbbi időben jelentkezett az igény, hogy a Bizottság tartson szorosabb kapcsolatot az irányítása alá tartozó munkabizottságokkal. Az is fölmerült, hogy egyes területeken (pl. az irodalomelmélet) célszerű volna újabb munkabizottság fölállítását. A Stilisztikai és Verstani Munkabizottsággal, mely az Irodalomtudományi Bizottság kezdeményezésére jött létre 1968 elején, szoros kapcsolat áll fenn. Hasonló kapcsolat kialakítására kellene törekedni a Szövegkiadási, valamint a Könyvtörténeti és a Színháztudományi Munkabizottsággal is. A Bizottság munkájáról szóló évi beszámolóhoz a jövőben helyzetjelentést adunk az egyes munkabizottságok tevékenységéről is. Ezúttal a Stilisztikai és Verstani valamint a Szövegkiadási Munkabizottság titkára számol be az elvégzett munkáról.

Hopp Lajos

A Stilisztikai és Verstani Munkabizottság eddigi munkájáról

Az Irodalomtudományi Bizottság javaslatára az MTA I. Osztályának vezetősége 1968. március 25-i ülésén elhatározta, hogy Stilisztikai és Verstani Munkabizottságot hoz létre, és április 16-án kelt levelében fölkerít mintegy húsz irodalomtörténész, illetve nyelvész a Munkabizottságban való részvételre. A külföldön tartózkodó *Fónagy Iván* helyett az elnöki teendőket ellátására ideiglenesen *Szabolcsi Miklóst* kérte föl. 1968. május 13-án a Munkabizottság megtartotta alakuló ülését és megkezdte a vitát a kialakítandó munkatervről.

1968. november 14–15-én a Munkabizottság egy verselemző vitailést rendezett, hogy lehetővé tegye a különböző nézetek és módszerek konfrontálását, és fölvesse néhány olyan gyakorlati és elvi problémát, amelyek megoldását később szorgalmazhatná. A vita anyagának sajtó alá rendezése folyamatban van.

1969. január 28-án az Irodalomtudományi Bizottság megvitatta a Munkabizottság munkaterv-vázlatát s többek között azt javasolta, hogy a Munkabizottság súlyponti feladatként szorgalmazza az úgynevezett strukturálista-neostrukturalista módszerek kapcsolatát egyfelől a polgári, másfelől a marxista irodalomtudománnyal és világszemlélettel.

A Munkabizottság feladatának tekinti a már folyamatban levő stilisztikai-verstani kutatások koordinálását, a kutatás súlyponti feladatainak kijelölését, stb. *Súlyponti* témának tekinti a következőket:

- A strukturálista-neostrukturalista módszerek helye és szerepe a marxista irodalomtudományban.
- A XX. századi magyar irodalmi irányzatok formanyelve.
- A XX. századi magyar vers története és elmélete.

A Munkabizottság, többek között, szorgalmazza még a következő kutatások folytatását, illetve megindítását:

- Irodalomszemiotikai és irodalomszemantikai kutatások.
- A gépi feldolgozás lehetőségei a stilisztikai és verstani kutatásban.
- Prózaelemzések.
- A magyar stilisztikai és verstani kutatások bibliográfiája.
- Összehasonlító verstan.
- Rendszeres magyar verstan.

A Munkabizottság feladatának tekinti a tudományszak erőteljes aktivizálását, az egészséges vitaszellem és a tudományos közélet megteremtését. Ezzel a szándékkal évente egyszer vitailést rendez egy-egy fontos témáról. 1969 őszén az „Érték és értékelés az irodalomtudományban” problémáját veti föl, arra kérve a résztvevőket, hogy lehetőleg a magyar *próza-irodalomból* vett anyagon világítsák meg e tárgykör gyakorlati és elvi aspektusait.

A Munkabizottság rendszeres kapcsolatot tart fent a TIT-tel, a József Attila Szabadegyetemmel és az Irodalomtörténeti Társasággal s javaslatokat tesz stilisztikai (verstani témájú) előadássorozatok, vitaestek, stb. megtartására.

A Munkabizottság keresi annak lehetőségét, hogy a tanári továbbképzésben és az egyetemi irodalmárszakos hallgatók képzésében hogyan lehetne nagyobb teret biztosítani a stilisztikai-verstani problémáknak. Javasolja e tárgykörbe vágó szakdolgozat- és disszertáció-témák kiadását, pályázatok kiírását, stb.